

Kansen voor agroforestry

20e eeuw: functiescheiding, lineaire economie, mens dominant over natuur

- **Klimaatcrisis**
- **Biodiversiteitscrisis**
- **Gezondheidscrisis**
- **Grondstofcrisis**

**“We kunnen problemen niet oplossen
met hetzelfde denken als waardoor ze
zijn ontstaan”
(vrij naar Einstein)**

FUNDAMENTELE DENKOMSLAG NODIG

Nieuw adagium 21e eeuw?

Het besef daalt in dat we de natuur nodig hebben

- **Verweving landbouw-natuur**
- **Ecosysteemdiensten**
- **Rentmeesterschap**
- **Mens als onderdeel van de natuur**

Bodem- en watersysteem sturend in ruimtelijke opgaven

Vitale bodem is basis voor

- **Biodiversiteit**
- **Voedselproductie**
- **Klimaatadaptatie**
- **Klimaatmitigatie**
- > **landschapskwaliteit**

Huidige praktijk sluit (nog) niet aan

Natuurgrond vs bouwgrond

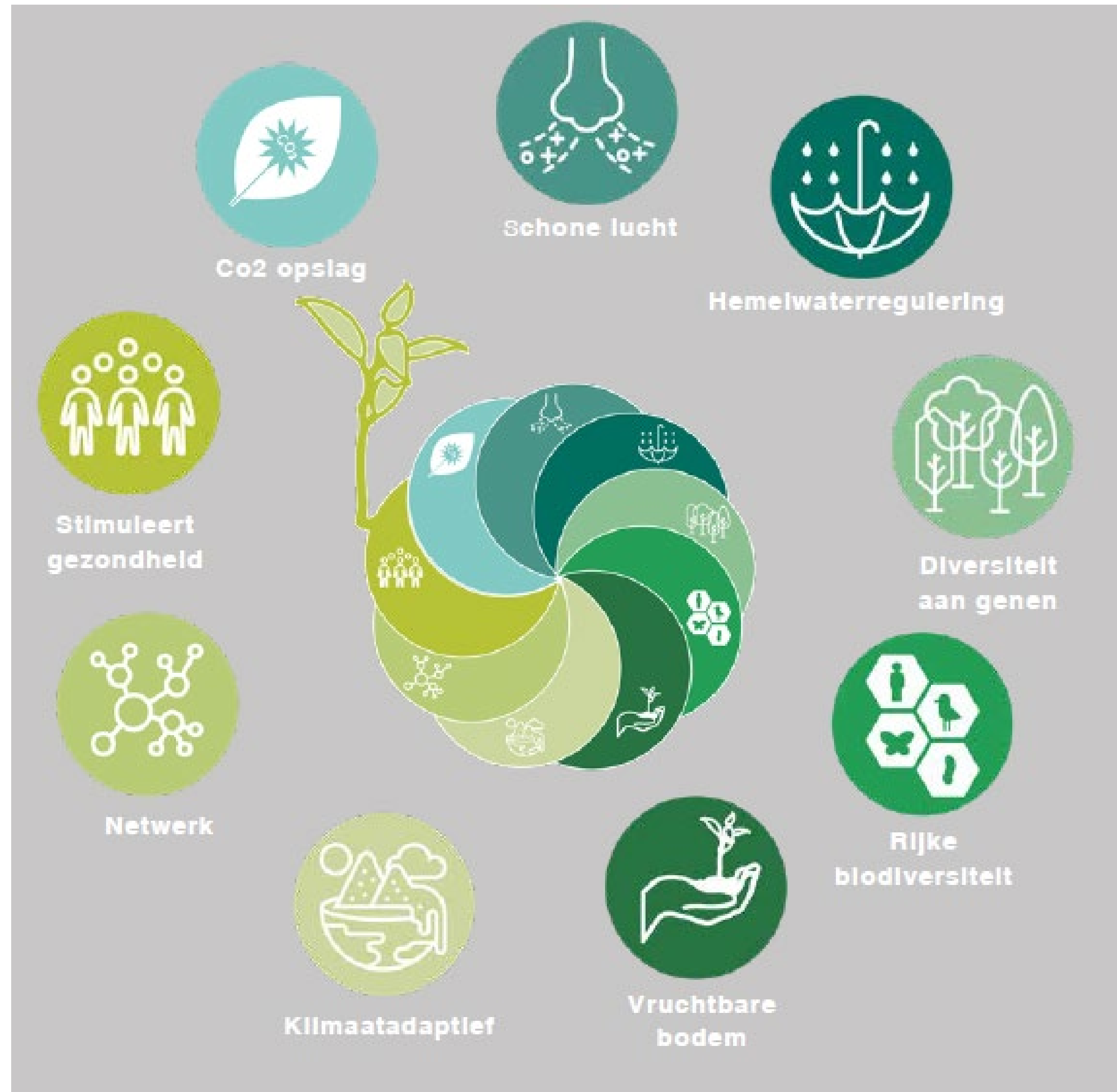
NOVI

Meervoudige doelen, meervoudige verdiensten

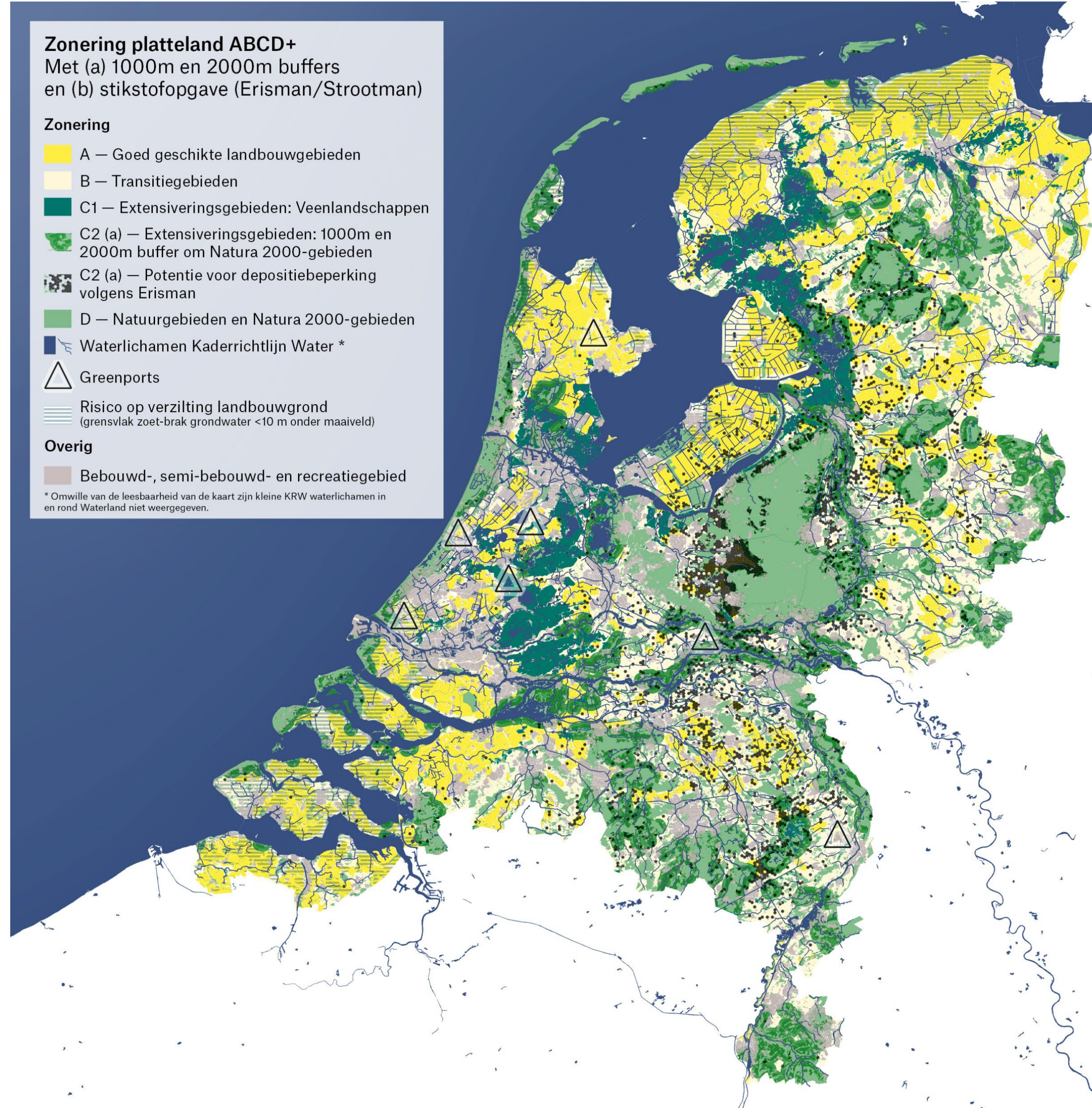
**Voedsel, grondstoffen en (ecosysteem)diensten
met brede maatschappelijke meerwaarde**

**NOVI – afwegingsprincipes:
meervoudig gaat voor enkelvoudig,
niet afwentelen,
identiteit van gebieden centraal**

Agroforestry sluit daar goed bij aan: Voedselproductie en zoveel meer...

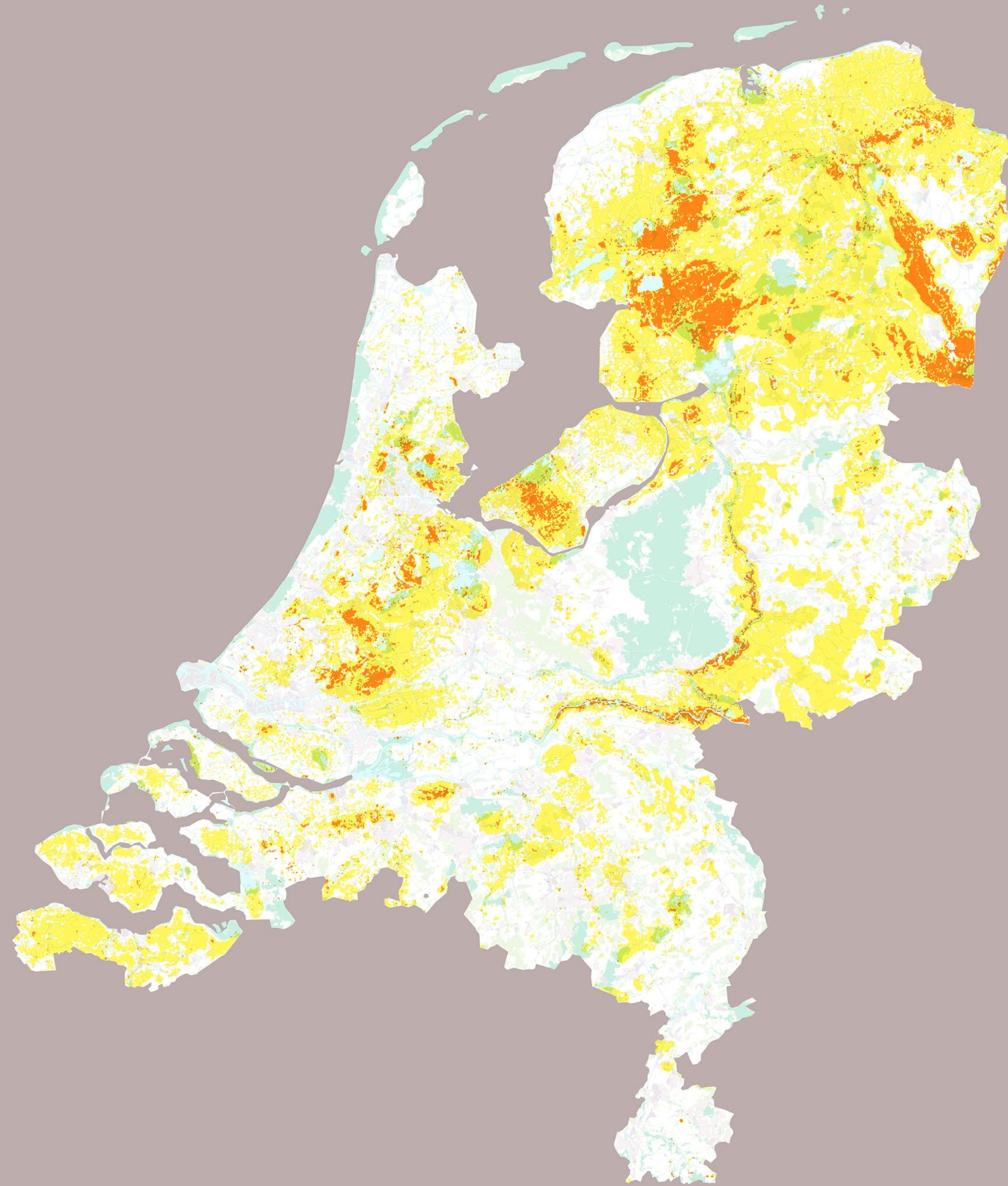
veel momentum voor agroforestry vanuit grote opgaven

**Gebiedsgerichte
aanpak
Overgangszones
rondom
stikstofgevoelige
natuur**

Verdroging

Verwachte gemiddelde laagste
grondwaterstandsdeling 2018-2050
(cm).

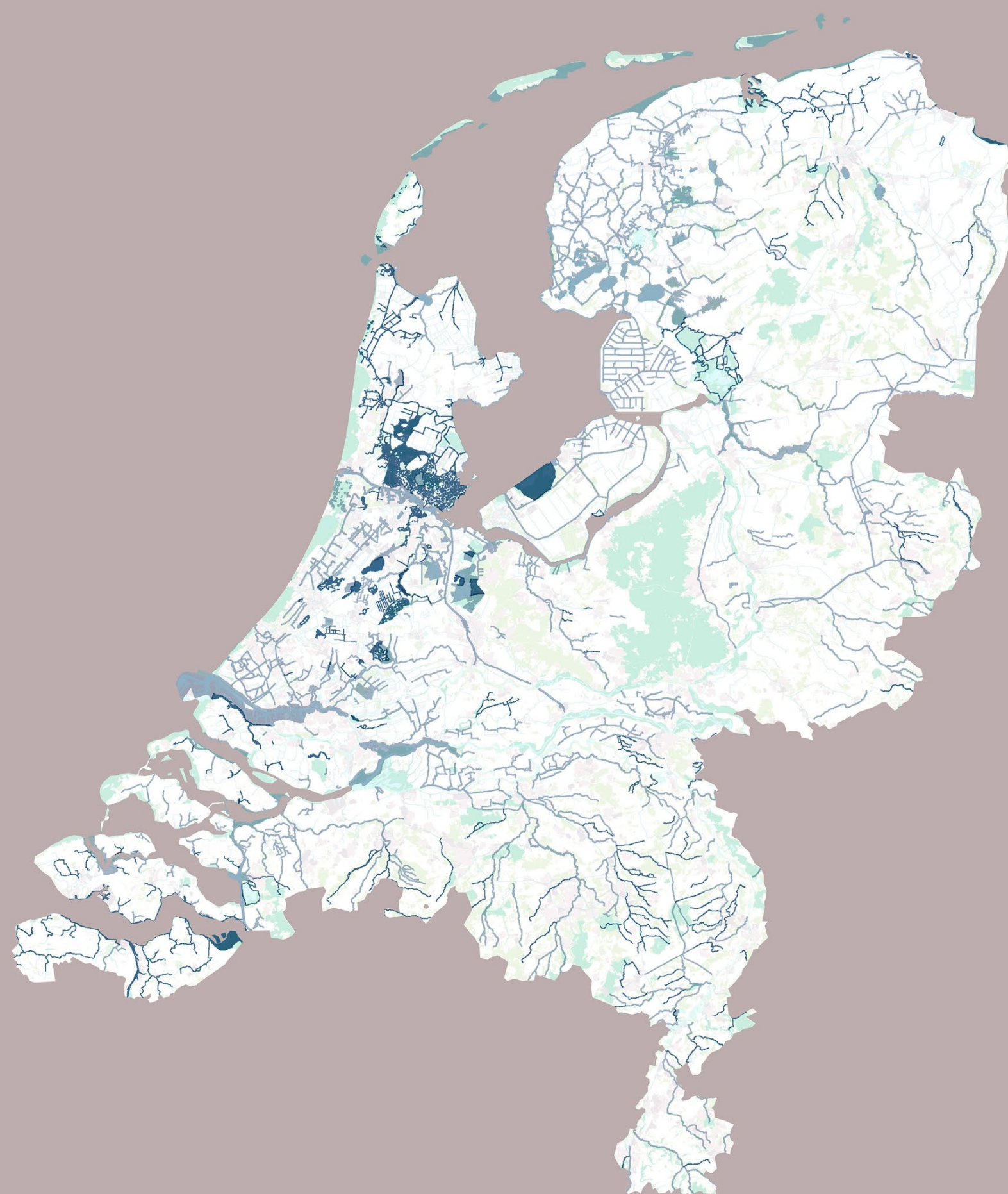
Tegengaan verdroging

www.ontspannennederland.nl

Fysisch-chemisch waterkwaliteit

Fysisch-chemische waterkwaliteit van KRW-oppervlaktewater

- Slecht/ontoereikend
- Matig
- 25km

Ecologische waterkwaliteit

Ecologische waterkwaliteit van RW-oppervlaktewater

- Slecht/ontoereikend
- Matig
- 25km

Verbeteren ecologische en fysische waterkwaliteit (KRW)
Bron: ontspannen Nederland

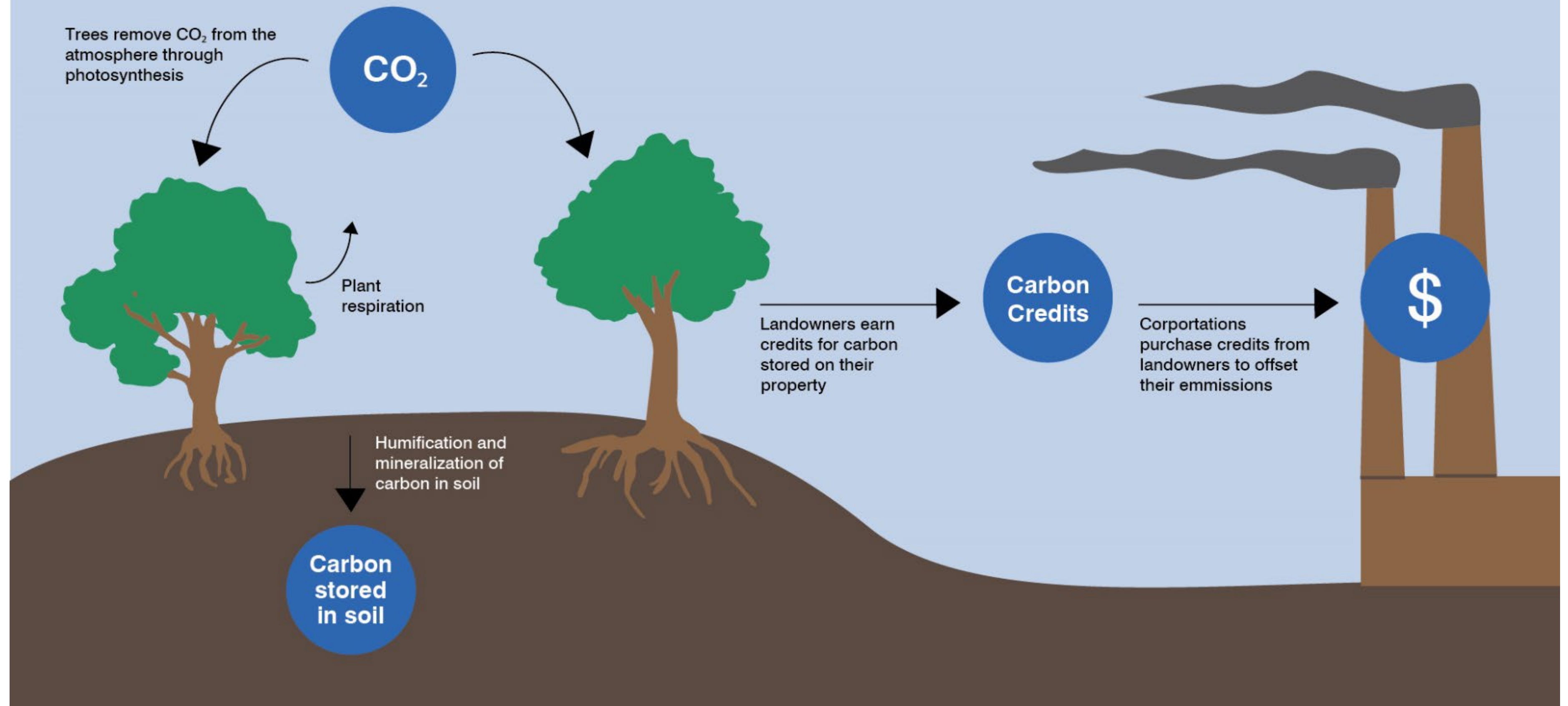
European Green Deal en bossenstrategie

**10% meer bos en
10% agrarisch
areaal is
groenblauwe
dooradering**

Carbon Credits

How Carbon Sequestration and Offset Credits Work

Versterken identiteit cultuurlandschap en bijdragen aan een gezonde en groene leefomgeving

Obstakels vanuit het 'oude' denken

- **Bestemmingssystematiek,
herplantplicht en grondwaarde**
- **Gescheiden regel / kennissystemen
'landbouw' en 'natuur';**
- **Gestapelde verdiensten:
ingewikkeld**
- **Pachtwet**
- **Behoudend landschapsbeleid**
- **...**

Noordoostpolder. Een standaard kavel in de Noordoostpolder heeft een lengte van 800 meter en een breedte van 300 meter (24 hectare).

Bestemmingsplan NOP Middengebied

Het middengebied is het open agrarische hart van de polder, gelegen binnen de dorpenringweg. In het hart van dit deelgebied ligt Emmeloord. De belangrijkste ruimtelijke kwaliteiten zijn de regelmatige verkaveling en de mooie wegbeplantingen.

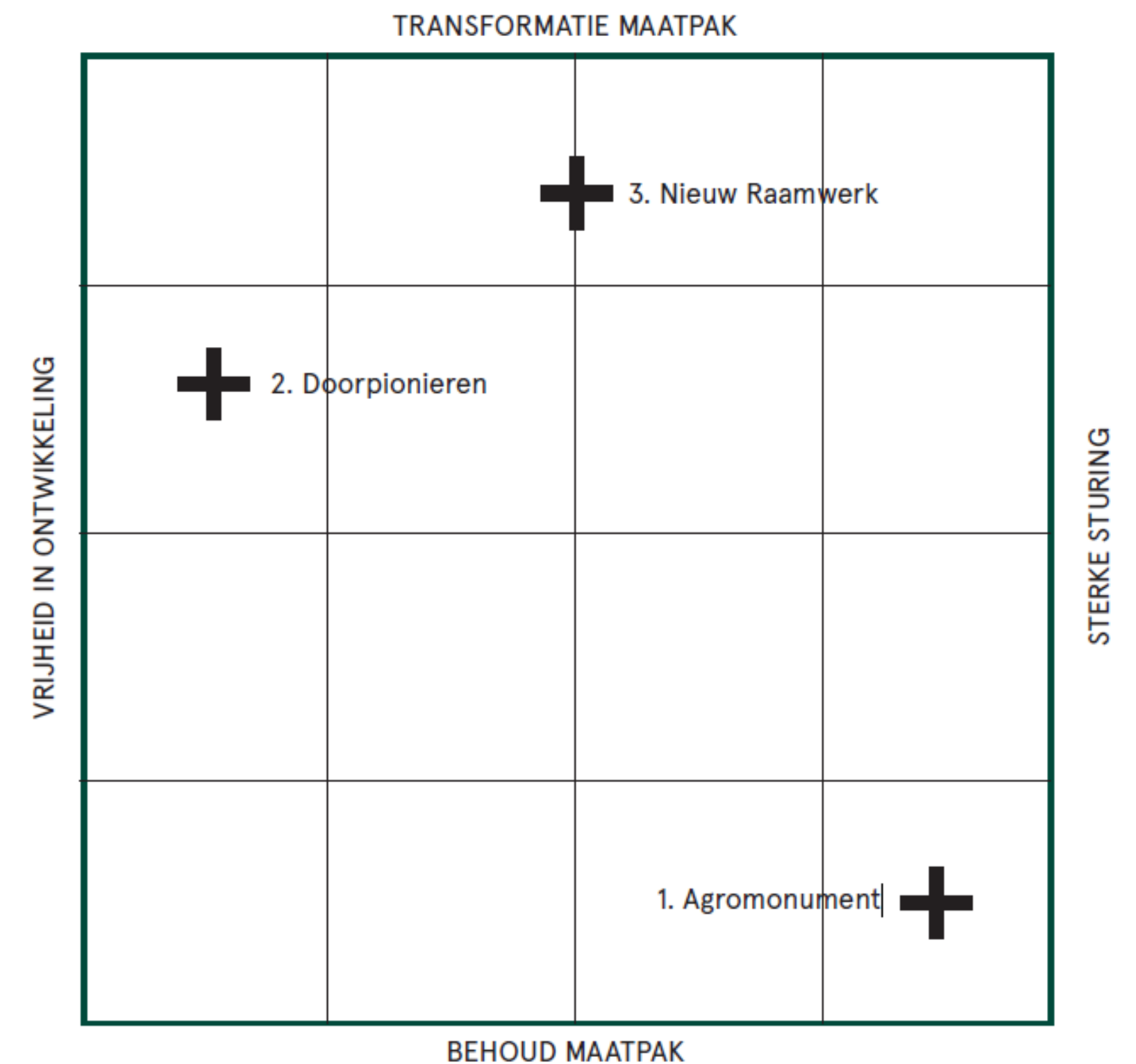
Uitgangspunt voor het middengebied is het behouden van het open karakter. Op plaatsen waar de openheid in de huidige situatie wordt verstoord, is ons streven deze te herstellen. Eventuele, nieuwe elementen worden hier vormgegeven als eilanden in de ruimte. De benodigde extra waterberging op plaatsen met sterke bodemdaling kan worden opgevangen door verbreding van de waterlopen, waardoor het modulaire patroon wordt gehandhaafd.

**Landschapselementen opgavegericht
inzetten met respect voor
kernkarakteristieken,
landschappelijke kwaliteiten en
ecologisch waardevolle gebieden
=
ontwerpopgave**

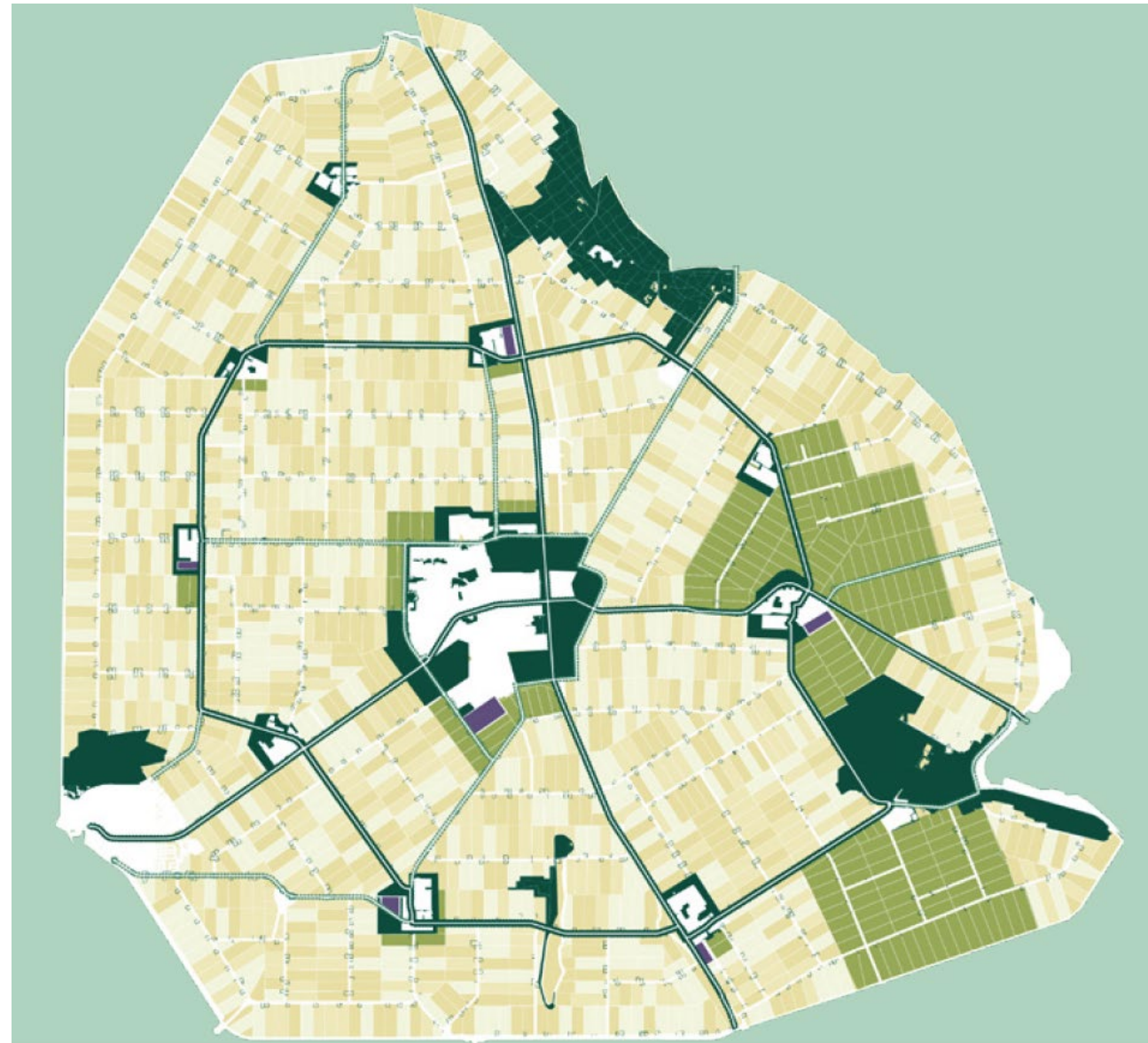
Ontwerpcasus Maatpak Noordoostpolder

Flux iov Provincie Flevoland 3 perspectieven

- 01 Speelveld waarbinnen de verschillende scenarios vallen
- 02 Perspectief Agromonument
- 03 Perspectief Doorpionieren
- 04 Perspectief Nieuw Raamwerk

Perspectief 1 : Agromonument

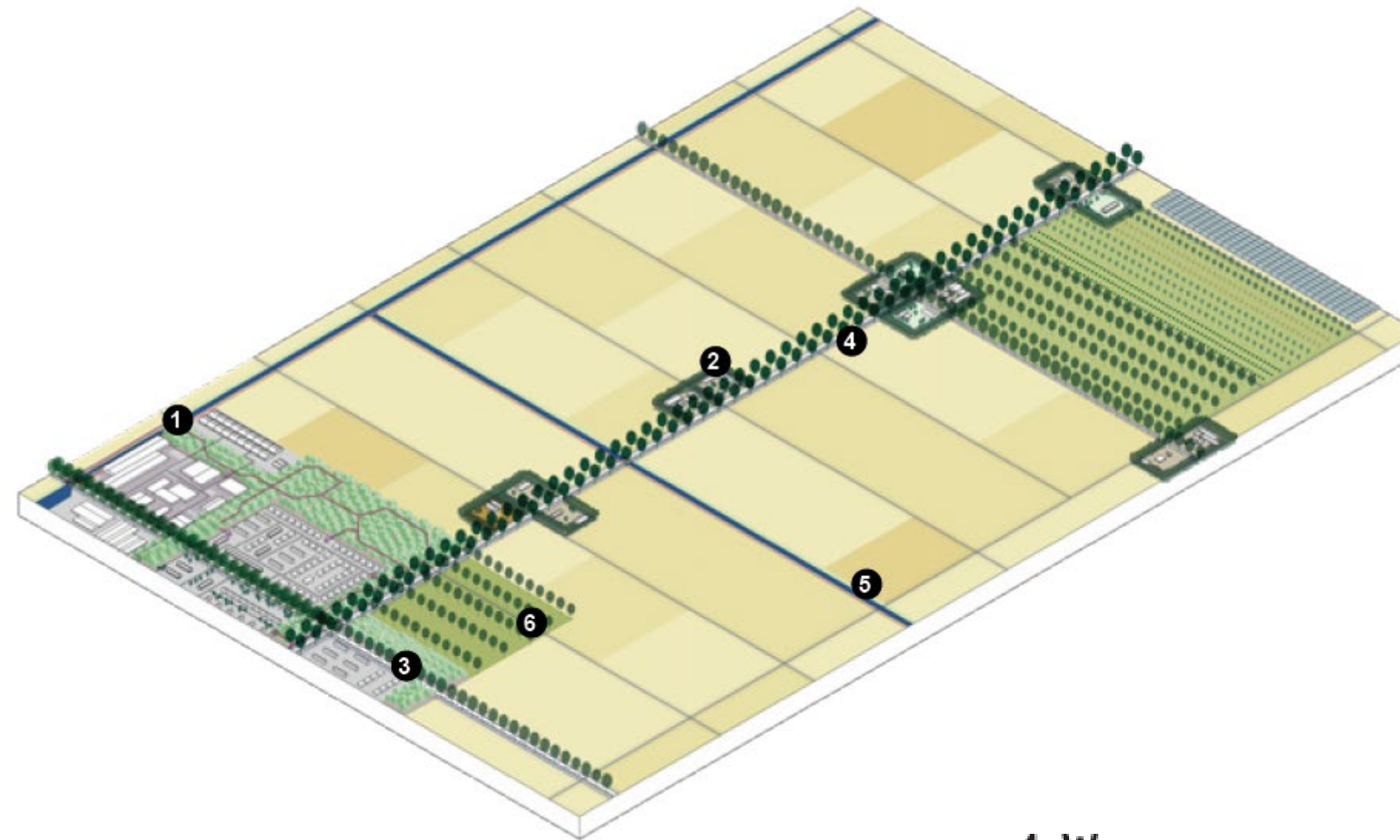

Pluspunten perspectief

- + Monument van de wederopbouw maximaal versterken. Behoud landschap zoals het was.
- + Cristaller theorie versterkt door nieuwe functie bij dorpen in de vorm van Agroclusters met sterke beeldkwaliteit. Potentie voor merkontwikkeling.
- + Sterke en duidelijke kaders voor ontwikkeling
- + ...

Minpunten perspectief

- Rigide, weinig flexibiliteit en adaptief voor nieuwe ontwikkelingen nieuwe ontwikkelingen zoals nieuwe wijken, bedrijventerreinen of erfuutbreiding.
- ....

4. Wegen:

Herstel hiërarchie en monumentale karakter door beplanting. Stevige bomenlanen met een type beplanting.

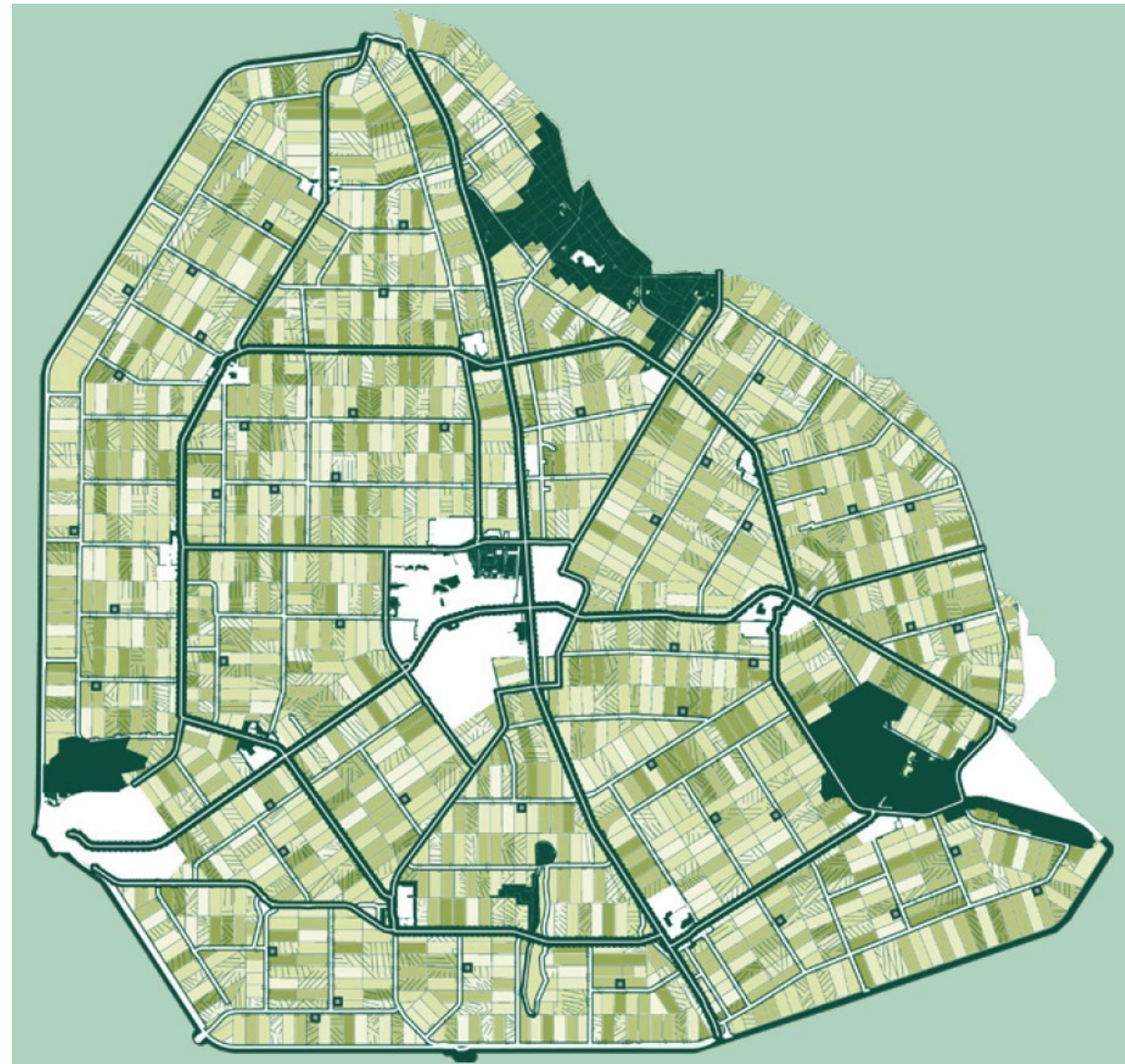
5. Waterlopen:

Strakke ingekaderde karakter zoveel mogelijk behouden. Stimuleren wandelroutes langs water voor recreatieve doordering polderlandschap

6. Bossen:

Uitbreiding dorpsbossen gelijk met uitbreiding dorpen. nieuw bos/agroforestry enkel aansluitend aan bestaande bossen of rondom tuinbouwclusters bij Ens en Marknesse.

Perspectief 2 : Doorpionieren

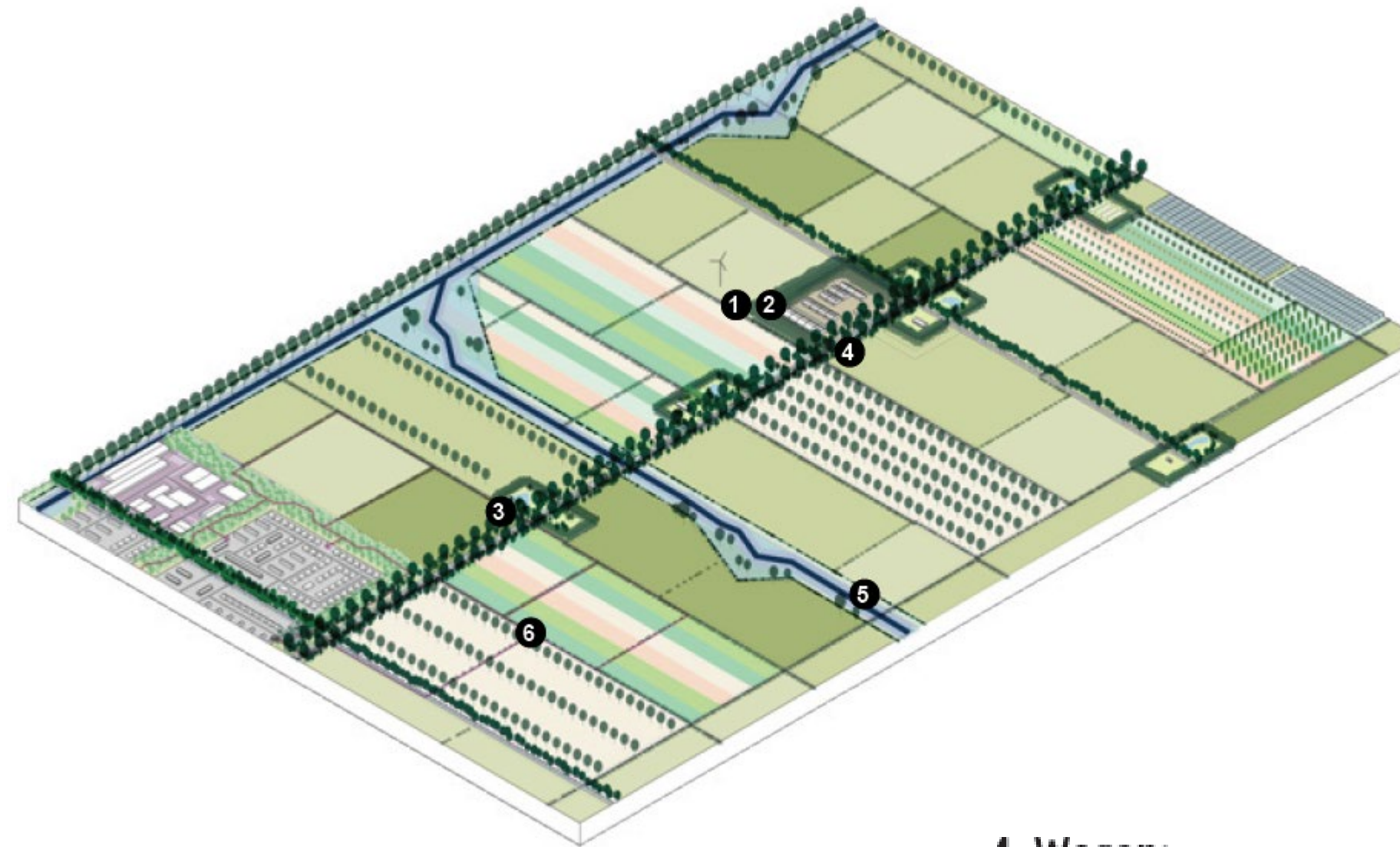

Pluspunten perspectief

- + Kleinschaliger landschap aantrekkelijk voor flora en fauna nieuwe bewoners en recreant
- + Beter absorptievermogen van het landschap voor nieuwe ontwikkelingen
- + ...

Minpunten perspectief

- Gewaardeerde openheid staat onder druk
- Belangrijke structuren zoals assenkruis en dorpenring minder herkenbaar
- erven hebben geen vaste maat meer, staan niet meer zichtbaar in balans met de verkaveling; wirwar aan typologieën

4. Wegen:

Vergaande differentiatie en gelaagdheid in wegbeplanting geven de wegen een belangrijke rol in ecologische dooradering. Onderlinge hiërarchie in wegen minder dominant doordat de nadruk op ecologische dooradering ligt.

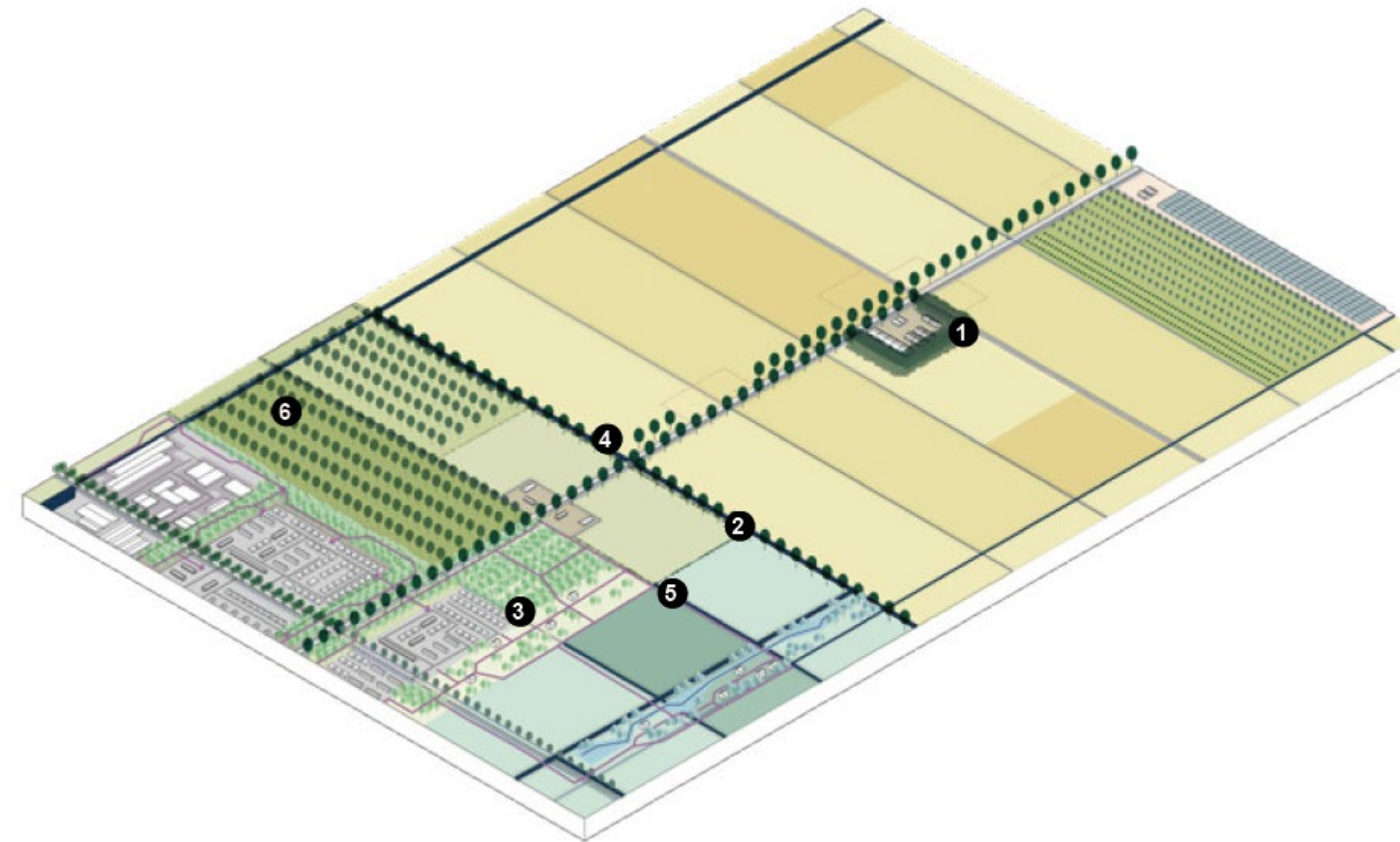
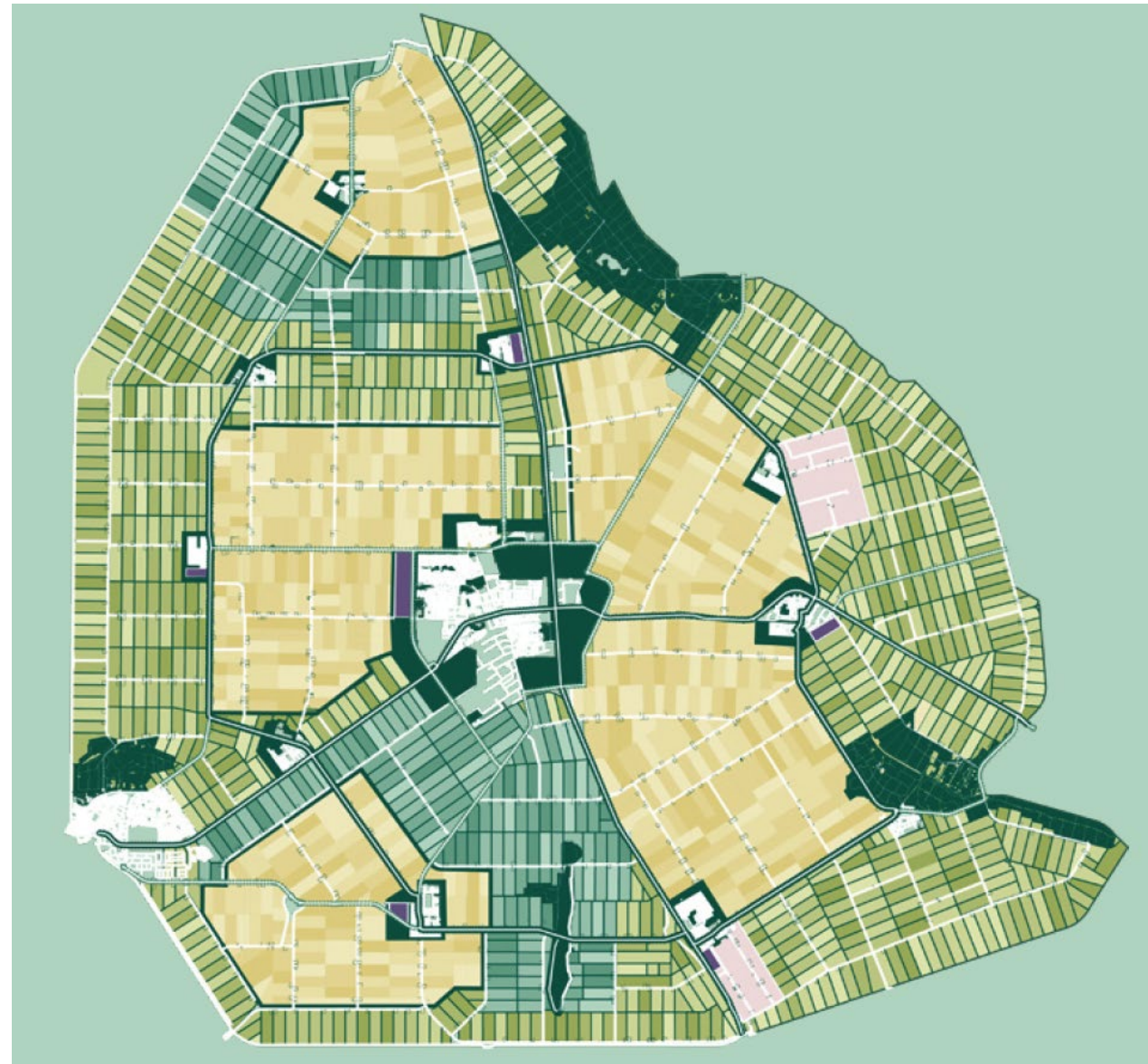
5. Waterlopen:

Bochten en afwisselende ecologische oevers zorgen voor het versterken van de biodiversiteit en de sponswerking van de waterlopen.

6. Bossen:

Bossenstrategie wordt gerealiseerd door erfbeplanting, agroforestry en laanbeplanting. Dorpsbossen worden niet noodzakelijkerwijs uitgebreid.

Perspectief 3 : Nieuw Raamwerk

Pluspunten perspectief

- + Het landschap optimaal benut; de grond is leidend
- + Het assenkruis, dorpenring, dorp en openheid binnen de dorpenring blijven behouden
- + Verkeer kan efficiënt worden geregeld
- + ...

Minpunten perspectief

- Het aantal groene eilanden worden minder en daarmee veranderd de opzet van de polder
- De schaal van de kavel en het erf in verhouding met de andere zuiderzeepolders raakt uit balans.
-

4. Wegen:

Aanzetten dorpenring en assenkruis als gebied overstijgend element en erfenis van het 1e polderraamwerk

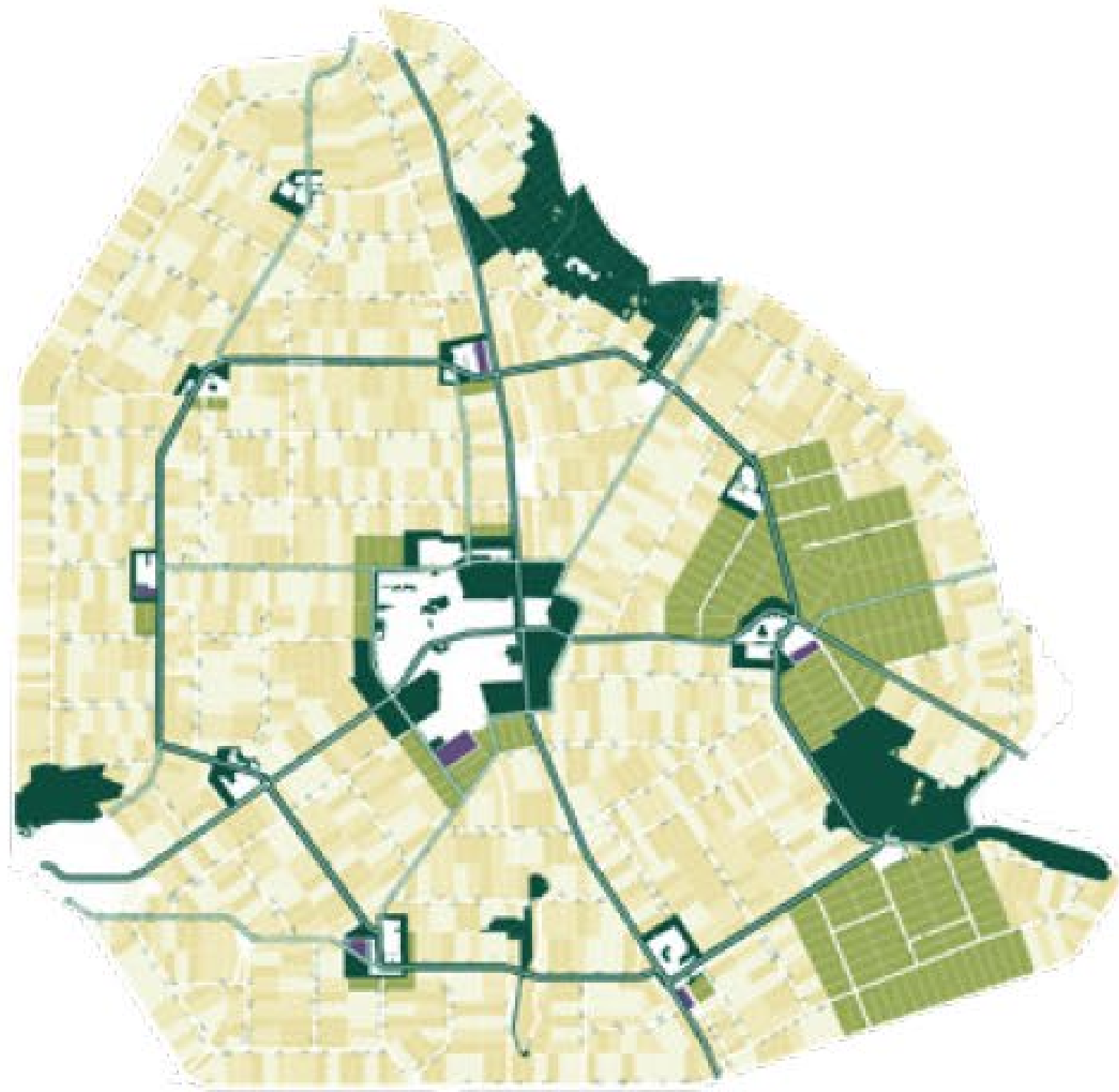
5. Waterlopen:

Afhankelijk van de bodemcondities (bodemdaling en wateroverlast gevoelige gebieden) kunnen de sloten worden verbreed. Waterberging in de natuurinclusieve zone kan dienen als buffer voor de landbouw hoofdstructuur.

6. Bossen:

Bossenstrategie wordt gerealiseerd door bossen, landgoederen en agroforestry en laanbeplanting in raamwerk en accent rondom landbouw hoofdstructuur.

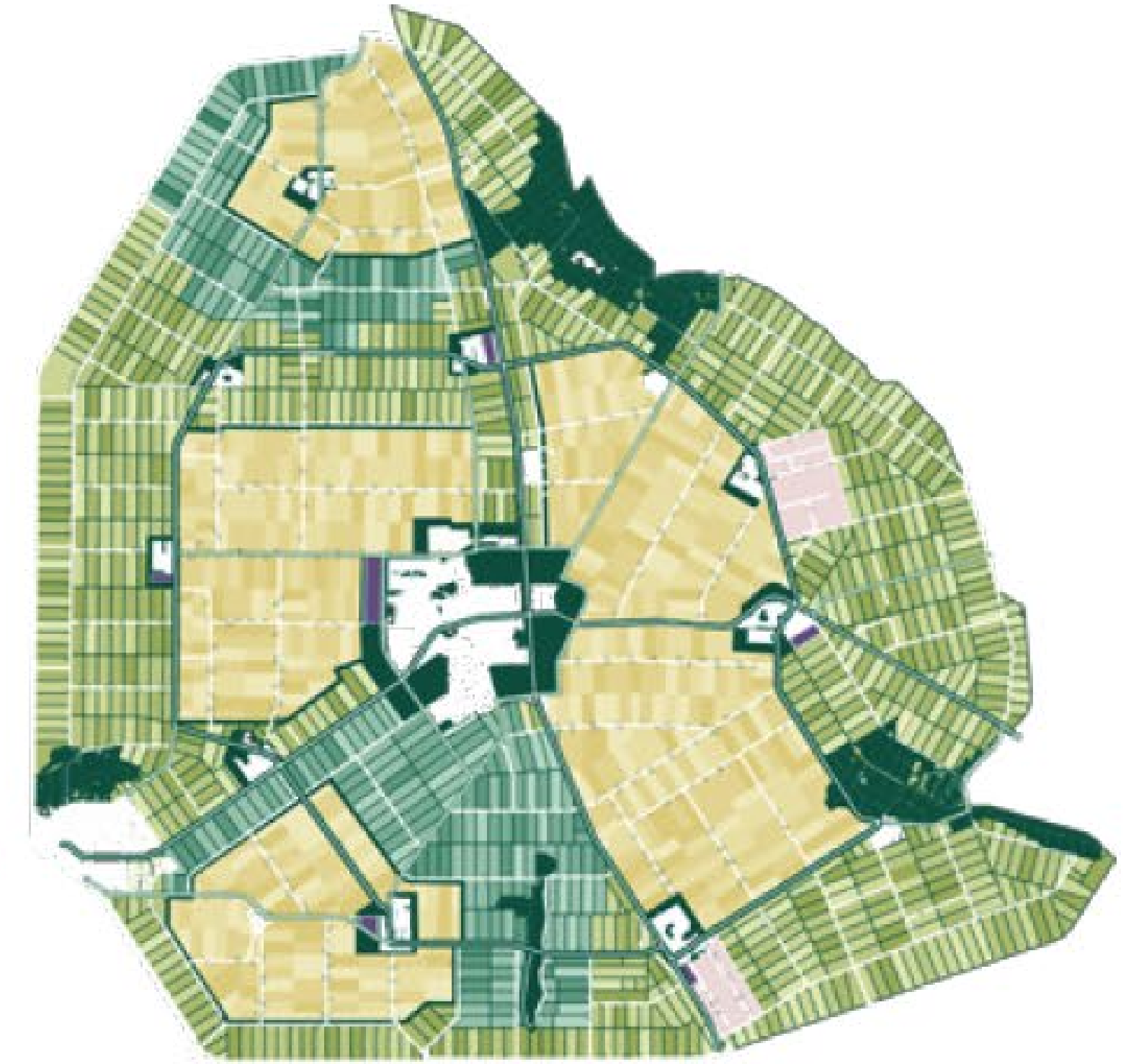
02

Agromonument

03

Doorpionieren

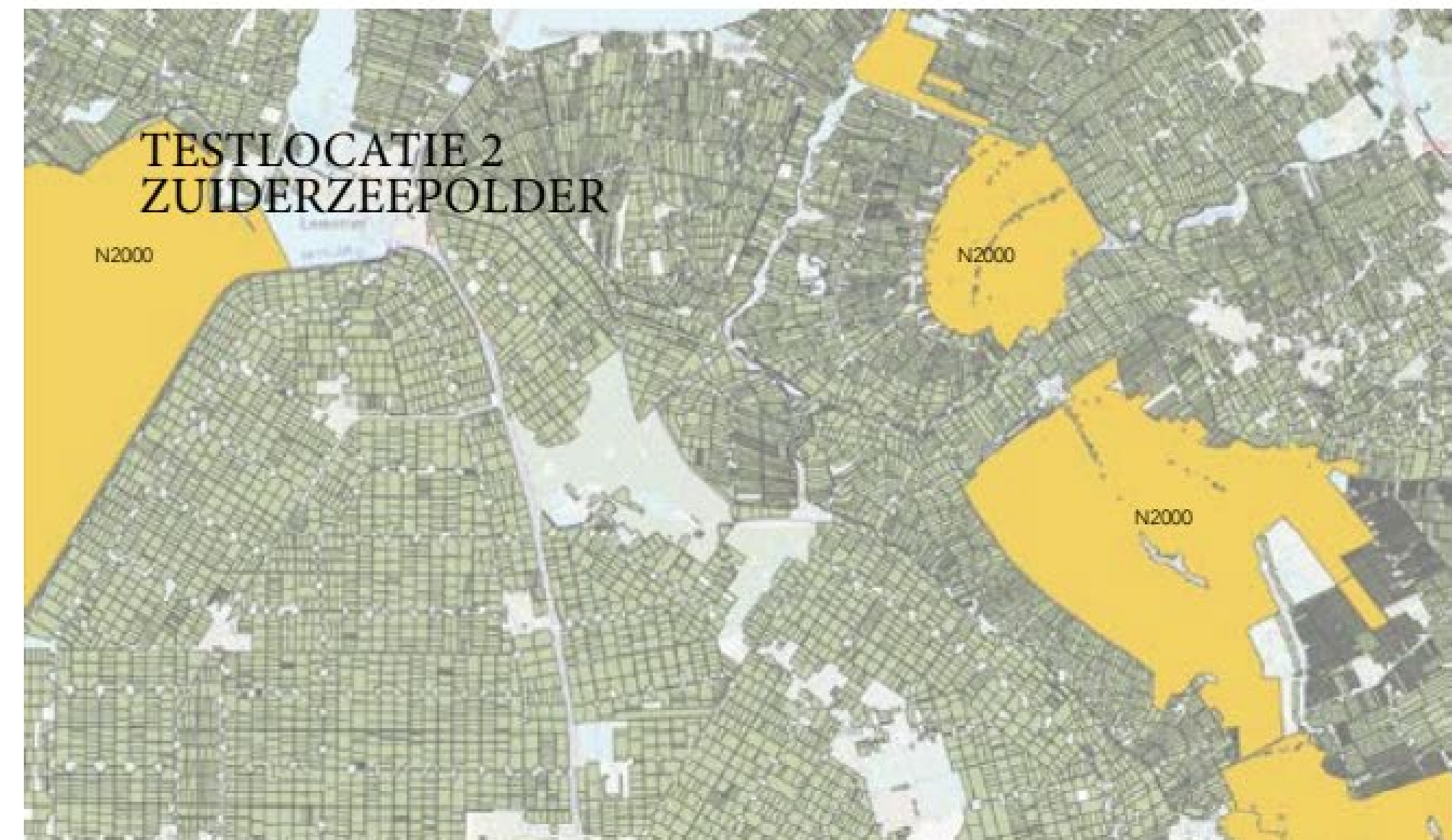
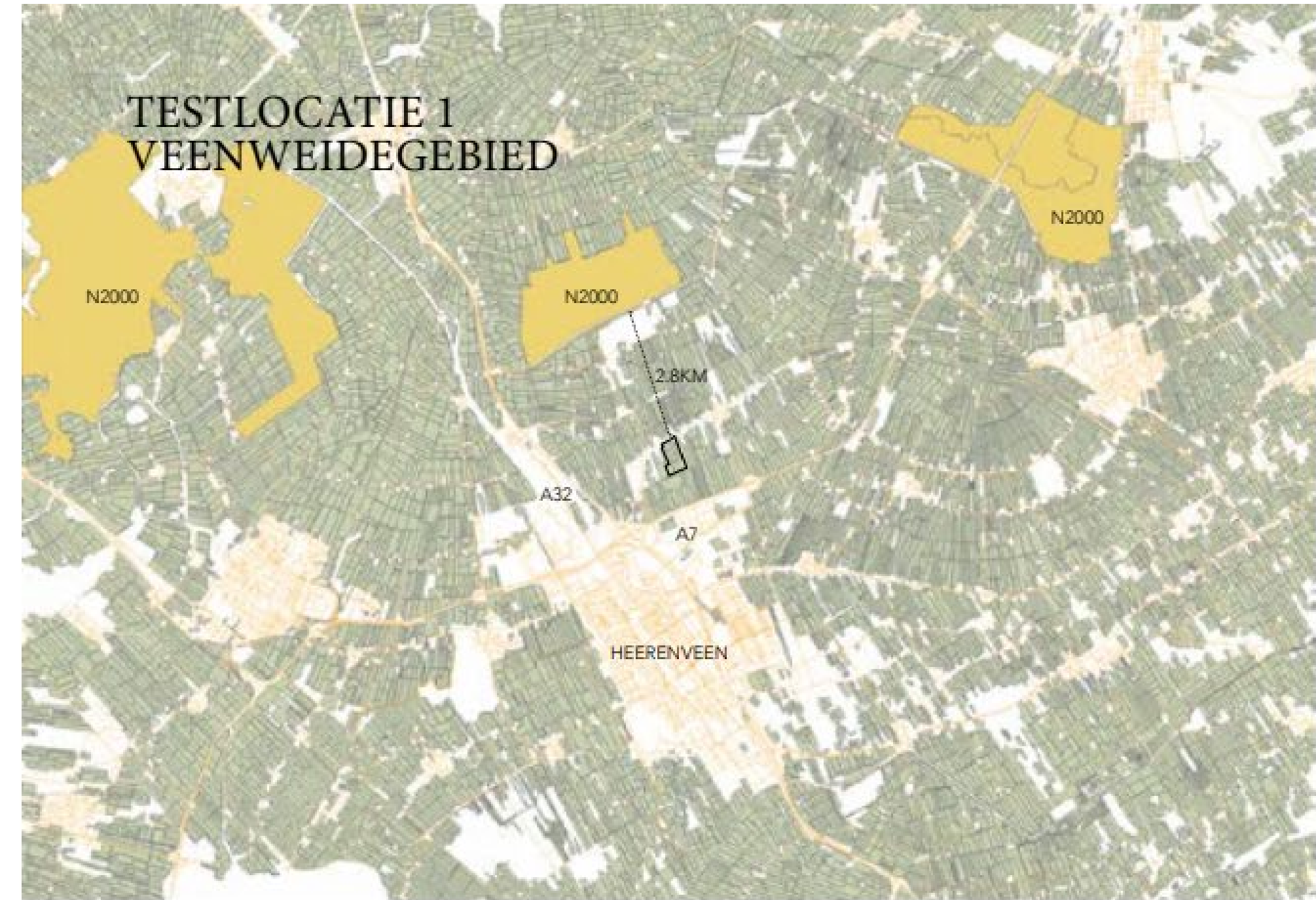
04

Nieuw Raamwerk

CRa Young Innovator ontwerp onderzoek ism LNV

- 1. Met focus op open landschappen en zones rondom N2000: hoe kan agroforestry een bijdrage leveren aan karakteristieke landschappen in relatie tot klimaatverandering en adaptatie.**
- 2. Welke ruimtelijke modellen zijn waar mogelijk op regionaal/perceelniveau, rekening houdend met de toekomstige veranderingen?**
- 3. Hoe kan een routekaart helpen om initiatiefnemers de kansen en randvoorwaarden voor agroforestry voor korte/lange termijn in beeld te krijgen?**

2 casussen

Staalkaart

WINDSINGELS/
VOEDERBOMEN IN RAND

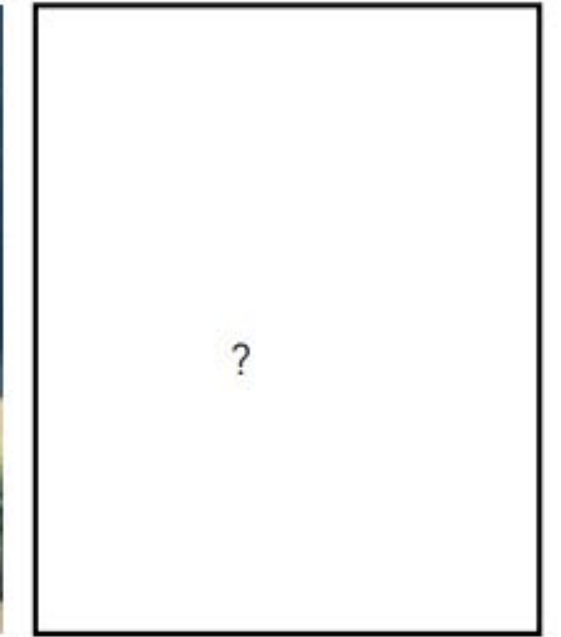
AKKERBOUW MET
BOMEN

'PESTBOSJES' IN AKKERS

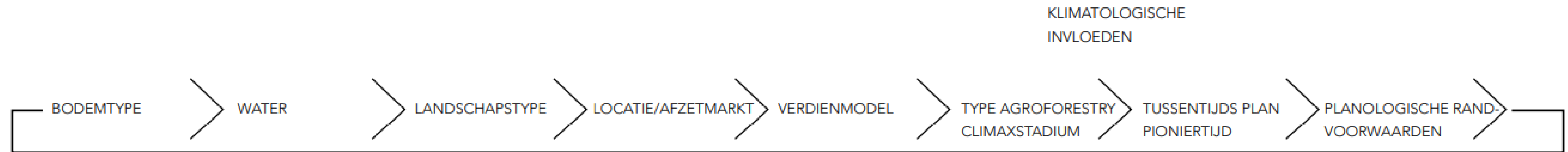
VOEDSELBOSSEN

BEPLANTEN
DIERENWEIDES

EETBARE HAGEN

Routekaart

ONDERZOEKSTHEMA'S

STANDPLAATS-ANALYSE
BODEMPROFIEL
ZUURSTOF
VERDICHTINGSGRAAD
BODEMLEVEN
PH
GEBRUIK VOORGAANDE JAREN

WATERHUISHOUDING
GRONDWATERSTAND
ZOMER/WINTER
WATERVOORZIENING
WATERKWALITEIT
ANTICIPEREN OP TOEKOMSTIGE SITUATIE

OPEN LANDSCHAP?
CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN
SCHAAL EN MAAT
KAVEL
BIODIVERSITEIT
MICROKLIMAAT
LANDSCHAPSBESCHERMING
INHEEMS/UITHEEMS

SCHAAL EN MAAT
PERCEEL
SOCIALE BEHOEFTE
ONDERNEMER
NABIJHEID STAD/
UITVALSWEGEN
SAMENHANG ANDERE
ONDERNEMERS OM
KRINLOPEN TE SLUITEN

TIJDSINVESTERING
VARIATIE SOORTEN
KEUZE AFZETMARKT
PRODUCTIE INTENSITEIT
DERVING M2
PRODUCTIELAND
DICREPANTIE TUSSEN
INCIDENTEEL BELEID
EN LANGE TERMIJNDENKEN

TYPES:

- WINDSINGELS
- VOEDERBOMEN IN RAND
- AKKERBOUW METBOMEN
- 'PESTBOSJES'
- VOEDSELBOS
- BEPLANTEN DIERENWEIDES

GEPLANDE WERKZAAMHEDEN MET MAAT EN SCHAAL ONDERHOUDSVOERTUIGEN

SNELGROEIENDE SOORTEN
BOUWHOUT
CO2 OPSLAG

- RESTRICTIES BESTEMMING-SPLAN
- RESTRICTIES OVERIGE
- FINANCIËLE IMPACT WIJZIGING
- RECREATIE/NATUUR/LANDBOUW/BOS?
- >50 BOMEN

Kansen nu verzilveren

- **Langjarig stimuleringsstraject, monitoring, pilots, diversiteit**
- **Onderzoek en innovatie (sortiment, teelt, technologie, financieel, keten, sociaal)**
- **ontwerpend onderzoek: geïntegreerde planvorming, landschapsvorming**
- **Fondsvorming (overbrugging) en grondbeschikbaarheid**
- **Onderwijs en praktijkbegeleiding**
- **...**